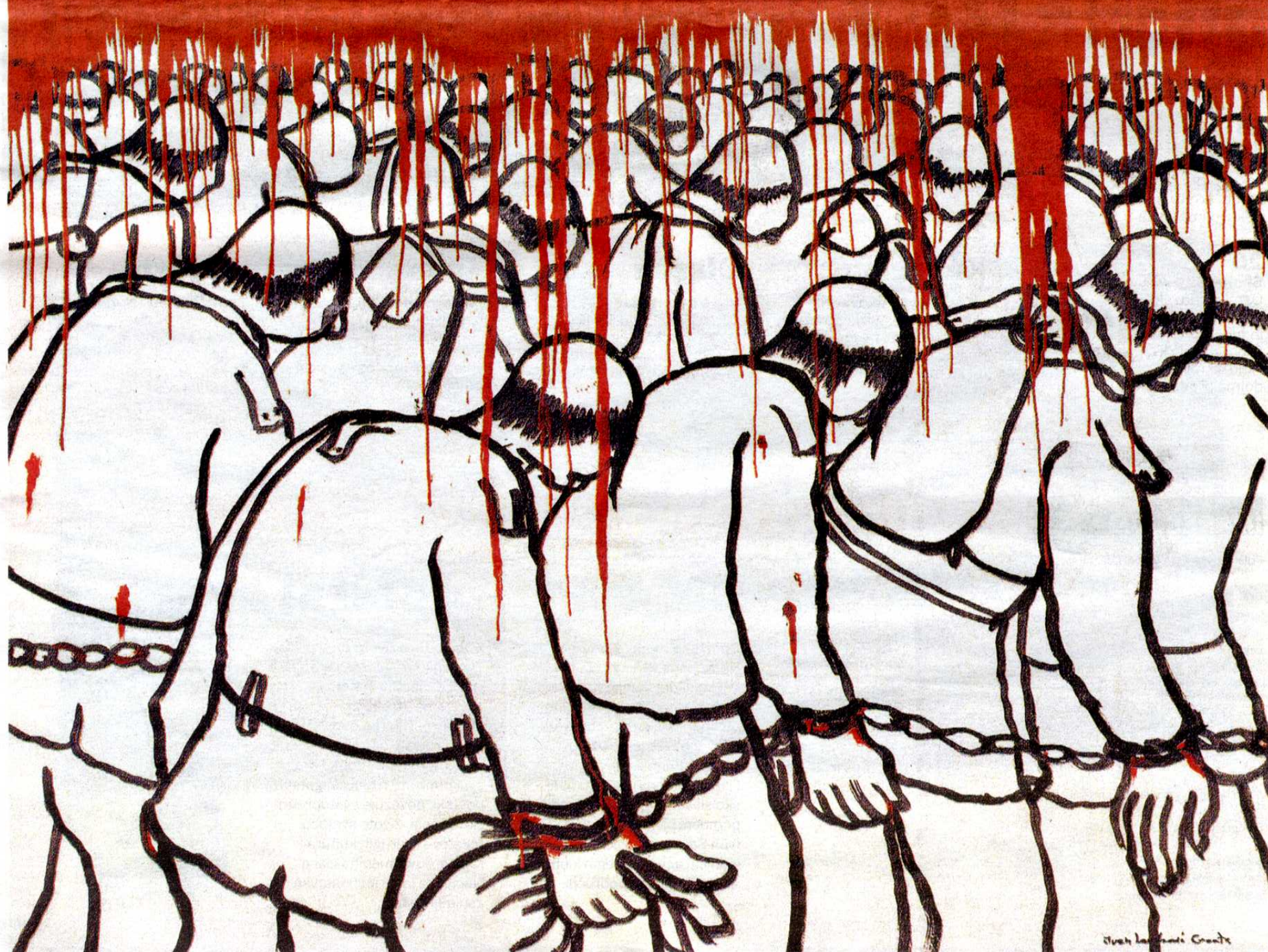

Bleiburg: žrtve govore i danas

” Ova će dolina hrvatskomu narodu, na samo nama poznat način, trajno šaptati riječi koje su u njoj ostale, molitve koje su u njoj izgovarane, prenoseći nam kako okus ljubavi, tako i okus mržnje pred kojom se svaka ljepota grči u boli

Kardinal Josip Bozanić
Iz propovijedi na Blajburškom polju 2007.

RŽAJ SVIBANJ 2010.

Glavna tema: »Odavde do Bleiburga...«

Svibanj je mjesec duboka sjećanja na sve žrtve, posebno Drugoga svjetskog rata i porača. Novinar Tomislav Vuković faktografski iznosi mozaik događaja prije, za vrijeme i poslije 15. svibnja 1945. u Bleiburgu, zločinu o kojem se do hrvatske samostalnosti nije smjelo (naglas) govoriti i o kojem se još uvijek ne znaju sve pojedinosti. Potpuna povijesna istina o svakoj žrtvi (naravno, ne samo Bleiburga) preduvjet je bolje hrvatske budućnosti

FOTO: ARHIVSK

TEMA S NASLOVNICE

Tomislav Vuković
fotografije Arhiv GK

Blajburške žrtve govore i danas (o hrvatskoj prošlosti i sadašnjosti)

Hrvatski mučenički diptih

Prema podjeli, masovne likvidacije kod Celja izvršavala je 1. armija, 2. armija pokrivala je područje Gorenjske, 3. armija područje Bleiburga, a za područje Kočevskog roga bila je zadužena 4. armija... Već tada je vođeno računa o bratstvu i jedinstvu, pa smo imali dogovor da svatko ubija svoje. Mi Slovenci svoje, a Hrvati i Srbi svoje

Zdenko Zavadlav

bivši zamjenik načelnika OZNA-e za područje Maribora, Jutarnji list, 2003.

Kad je kipar Ivan Meštrović g. 1959. na Brijunima postavio Titu pitanje u vezi s masovnim pokoljima Hrvata u ratu od 1941. - 1945., osobito u proljeće i ljetu 1945., taj mu je odgovorio: »To se nije nikako moglo izbjeći. Trebalo je pustiti da se Srbi izdovalje.«

Andelko Mijatović

»Bleiburška tragedija i Križni put hrvatskoga naroda 1945.«

C

rim je slovima u hrvatsku povijest upisan 15. dan mjeseca svibnja 1945. godine, kad se glavnina pripadnika Hrvatskih oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske, s mnoštvom civila, na polju kod austrijskoga gradića Bleiburga predala pobjedničkim postrojbama zapadnih saveznika. Tada je izigrano međunarodno ratno, humanitarno i kazneno pravo, prezrene su sve međunarodne konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima, izostala je očekivana zaštita zarobljenika, uslijedilo je njihovo izručivanje Titovoj jugoslavenskoj vojsci i započelo sustavno i organizirano ubijanje bez suda i presude.

Zbog nasilno nametnuta kaznenog zakona iz doba Rimskog Carstva, koji se je zvao *damnatio memoriae* (osuda na zaborav) i odnosio se na delikte protiv imperatora i imperija, a primjenjivana u 20. stoljeću od novoustoličenoga jugoslavenskog imperatora Josipa

Broza Tita i njegove kompartije, kako je to slikovito istaknuo mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić u propovijedi na misi za blajburške žrtve 2009. g., Bleiburg i Križni put postali su i ostali sve do današnjih dana, nažalost, historiografske kontroverze. Zbog zabrane objektivnoga znanstvenog istraživanja, stalna ideološkog tutorstva i vremenskog odmaka, još uvijek nije utvrđen ni približno točan broj žrtava, a sve je manje nade da će to i biti moguće. Malo su bolji rezultati s utvrđivanjem lokacija masovnih stratišta, iako je također najvjerojatnije da se zbog brojnosti i razasutosti od Austrije do Makedonije neće nikad utvrditi njihov točan broj. Stoga je najbolje istaknuti neke neosporne, za sve prihvatljive (osim za poklonike, djionike i apologete krvavog imperatora i njegova imperija 20. stoljeća), temeljne povijesne činjenice, kao okvir, koji može poslužiti znanstvenicima u njihovu daljnjem istraživanju, i što je još važnije, mlađim hrvatskim naraštajima u ispravnu prosuđivanju toga tragičnog povijesnog razdoblja za hrvatski narod i vrednovanju zločinačkog sustava ustrojena pod vodstvom (jugoslavenskih i hrvatskih) komunista.

Genocid nakon završetka rata

Najprije je potrebno imati na umu da je riječ o genocidu, tj. pokušaju istrebljenja dijela jednog naroda, u ovom slučaju hrvatskoga. Da to nije prejaka riječ ili pretjerana ocje-

na, potvrđuju međunarodne definicije genocida, po kojima se pod genocidom podrazumijevaju djela počinjena »u namjeri da se u cijelosti ili djelomično uništi jedna nacionalna, etnička, rasna ili vjerska skupina«. Konkretno, genocid podrazumijeva u spomenutoj namjeri, između ostaloga: »ubijanje pripad-

FOTO: M. SOKOL

Tragedija postala klicom patnji

»Nije u pitanju samo egzekucija, nego sve što je ona posljedično izazvala na društvenoj razini. Stvoren je novi poredak koji nikada neće zaslužiti oznaku pravednosti, ma koliko ga se pokušavalo prikazati stvorenim »u ime naroda«. Bleiburška je tragedija osiromašila cjelokupno hrvatsko društvo. Bila je klicom mnogih patnji stotine tisuća Hrvata stjeranih na margine; mnogi su kasnije bili prisiljeni na iseljništvo... Potomci bleiburških žrtava smatrani su građanima drugog reda, poglavito ako nisu htjeli prihvatiti novu ideologiju i ucjenjivačku igru terora.«

Kardinal Josip Bozanić, Bleiburg 2007.

nika skupine, nanošenje teške ozljede ili duševne boli pripadnicima skupine te namjerno podvrgavanje skupine životnim uvjetima kojima je cilj njezino potpuno ili djelomično fizičko uništenje« - kako to doslovce donosi *Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida*, koju je 9. prosinca 1948. prihvatila Opća skupština UN-a. Iako definicije genocida izrijeком ne govore o masovnosti počinjenih djela u namjeri da se istrijebi određena skupina, one podrazumijevaju velik broj ubojstava, sakaćenja, mučenja, ponižavanja, zatvaranja, silovanja i sl. U tom su smislu i zločini u srp-

ra što nije utvrđen njihov broj, iako on, sigurno, daleko premašuju spomenut srebrenički broj. Naime broj pobijenih kreće se od 25 000, prema dokumentima NOR-a (*Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu naroda Jugoslavije*, Beograd, 1976. tom IX., knjiga 3), do 600 000, prema nekadašnjim emigrantskim autorima (npr. Oton Knezović: *Pokolj hrvatske vojske. Dokumenti o zvjerstvima Srba nad Hrvatima*, Chicago, 1960.).

Nikako se ne smije izgubiti iz vida, što je već spomenuto, da su žrtve genocida bili ne samo pripadnici poražene vojske, kako ustaških

tako i domobranskih vojnih postrojbi, nego i velik broj žena, djece, staraca, bolesnika, invalida i ranjenika, o čemu je u posljednje vrijeme objavljeno više svjedočanstava, od kojih vrijedi spomenuti npr. Ivana Otta: *Ukradeno djetinjstvo. Bleiburg - tragedija koja ne prestaje boljeti*, Rijeka, 2005.

Jednako je važna činjenica da se genocid dogodio nakon završetka Drugoga svjetskog rata u Europi, koji je službeno završen 8. svibnja, njemačkom kapitulacijom, koju je nakon dvodnevnih pregovora uime tadašnje njemačke vlade potpisao admiral Karl Dönitz. Taj datum nije u suprotnosti sa službenim datumom, 2. rujna 1945., koji se formalno uzima kao konačan završetak rata. Naime nakon atomskog bombardiranja gradova Hirošime i Nagasakija japanska je vlada najprije 15. kolovoza 1945. obznanila bezuvjetnu kapitulaciju, a potom ju 2. rujna 1945. i potpisala u

BLEIBURG I KRIŽNI PUT

SRAMOTA

Zar Komisija nije imala što raditi?

■ Agresivni nastupi sve većeg broja vodećih političkih, medijskih, znanstvenih i kulturnih djelatnika u Hrvatskoj, koji kao da besramnim odnosom prema blajburškim žrtvama žele oprati ne samo vlastitu savjest, nego i savjest svojih roditelja i najbližih u poznim godinama, urodili su 2003. godine i ukidanjem Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava Sabora RH, koja je osnovana 1991. godine.

skih prava i dostojanstva svakog pojedinca. Jugoslavenskoga je generala u pregovorima podržao i britanski pregovarač, brigadni general Patrick Scott: »Naši saveznici partizani priznaju međunarodne ugovore i obvezali su se postupati prema međunarodnim zakonima, tako da se vaš svijet nema čega bojati od njih.«

Hrvatski pregovarači nisu imali prevelik »manevarski prostor«, pa se, očekivano, dogodilo ono što se je moralo dogoditi, kako to zaključuje i Grahek Ravančić: »Uz jamstvo generala Scotta, da će se poštivati sva međunarodna prava zarobljenika i ranjenika, jer je hrvatska vojska bila izmiješana s mnoštvom djece, žena i staraca, dakle bila je nesposobna za normalnu borbu, njezini predstavnici su pristali na predaju.«

Pravna i ostale odgovornosti

Iz svega iznijetoga nije potrebno posebno isticati da na Bleiburgu i Križnom putu, koji su obilježeni

Tokijskom zaljevu, na američkom bojnem brodu »Missouri«. No, kao što je rečeno, već 8. svibnja njemačkom kapitulacijom prestale su sve vojne operacije u Europi.

Jugoslavensko-britanske laži

U svim rasprava o Bleiburgu i Križnom putu treba također znati da su oni i najočitiji dokazi o svjesnom ignoriranju međunarodnih konvencija, posebice Treće ženevske konvencije, od 27. srpnja 1929., o poboljšanju sudbine ranjenika i bolesnika u vojskama na bojnopolju i o postupanju s ratnim zarobljenicima. Zločini koji su se tamo dogodili »bili

su zabranjeni međunarodnim običajnim pravom«, kratko i jasno ističe Martina Grahek Ravančić u jednom od najnovijih djela o toj temi: *Bleiburg i Križni put 1945.* (Zagreb, 2009.). U tome segmentu odgovornosti za masovne zločine moraju se izravno imenovati i prekršitelji međunarodnih konvencija, kako to čini u citiranom djelu Grahek Ravančić: »Jasno je da se ono (pridržavanje konvencija, op. T. V.) odnosilo i na jugoslavenske i britanske snage g. 1945.« Kao dokaz donosi izjavu jugoslavenskoga generala Milana Baste, koji je tijekom pregovora u dvorcu Thurn-Valsassina na Blajburškome polju, dik-

tirajući uvjete kapitulacije, doslovce rekao: »Izbjeglo stanovništvo vratit ćemo kućama, cjelokupna vaša vojska bit će, u slučaju da pristanete na bezuvjetnu kapitulaciju, sprovedena u zarobljeničke logore, prema pripadnicima vaše armije će se postupiti po međunarodnom pravu o ratnim zarobljenicima, svim časnicima i vojnicima bit će ostavljena najnužnija oprema, generali mogu ostaviti svoje posilne i osobno naoružanje do daljnjega.« Ta je izjava isto tako i pokazatelj koliko je jugoslavensko-komunistička vlast otpočela novoustrojene države držala do vlastitih riječi i obećanja, ljud-

Prvi potajni dolazak Hrvata na Blajburško polje dogodio se u mjesecu studenome 1952., a prvi legalni zbio se u svibnju 1955., o čemu svjedoče i fotografije u knjizi autorskoga trojca Vukušić/Dragčević/Kutleša **Bleiburg - tragedija i nada** koju je 2008. objavio Glas Koncila u sunakladništvu s Počasnim bleiburškim vodom (PBV), zagrebačkim Tekstilno-tehno-loškim fakultetom i Nacionalnim uredom za inozemnu pastvu.

strahota

»Razočarenje je bilo potpuno kad sam i dalje gledao strah u ljudima koji su proživjeli strahotu. Pa zar mi ne živimo u svojoj, slobodnoj Hrvatskoj? Zar ne možemo slobodno reći istinu?«

Miki Bratanić
Ruzarij za hrvatski križni put

savjest

»Zlikovci i zlotvori još uvijek pokušavaju trgovati, i trgovinom zarađivati Judine škode, na račun ovih ili onih žrtava, a savjest poziva: jednako je nedostojno i nedopustivo precjenjivati, kao i podcjenjivati značenje i broj svih ovih žrtava, i da je jedino opravdano izvršiti njihovo savjesno popisivanje, za što još uvijek nije kasno.«

Mons. Valentin Pozaić
Macelj, 2009.

spiralala

»Ako pristajemo i zagovaramo tezu da je Bleiburg uvjetovan Jasenovcem, nesvjesno zagovaramo spiralu osвете. Kamo nas to vodi? U istrebljivanje! Ako je Bleiburg logičan, shvatljiv odgovor na Jasenovac, ne bi li se moglo reći da su zločini u Oluji uvjetovani ranijim srpskim zločinima?«

Tihomir Dujmović
Spirala osвете

sustav

»Povijesno-antropološka istraživanja govore da su jugoslaven-ski partizani sljedećih mjeseci sustavno i masovno likvidirali hrvatske zarobljenike, a idućih godina i desetljeća u Jugoslaviji je održano oko 30.000 političkih procesa na kojima je osuđeno više od 100.000 osoba.«

Ante Kutleša
Bleiburg - tragedija i nada

sudovima bez svjedoka, presudama bez pravde, pokopima bez časti, grobovima bez natpisa, bacanjima u rijeke, Jazovke i jame bezimenke, u groblja za strance, tenkovske ro-vove, rudarska okna i zloglasne logore, da se žrtvama svaki spomen zatre, kako je to istaknuto tijekom spomena 2009. g., nije vrijedila individualizacija zločina, na koju se tako često pozivaju neki od čelnika sadašnjih i prošlih hrvatskih vlasti, pa se stoga s razlogom može govoriti o Blajburškoj tragediji hrvatskog naroda, *hrvatskoj golgoti, hrvatskom holokaustu* i sl. jer je riječ o najobičnijoj odmazdi mrzitelja svega hrvatskoga, u cilju konačnog rješenja *hrvatskog pitanja*.

Zločin djevojke i starice?

O toj se temi ne može pisati a da se ne govori o odgovornosti za počinjene zločine i genocid. Većina se pravnika i povjesničara sad već slaže u tvrdnji koju je izrekla i Grahek Ravančić: »Najveću odgovornost snose jugoslavenske snage. Ona je nepobitno pravne, ali i moralne te individualne i zapovjedne prirode, od najvišeg državnog vrha do jedinica na terenu« - navodeći i imena odgovornih: Josip Broz Tito, Aleksandar Ranković, Kosta Nad, Peko Dapčević, Dušan Ostojić Osman, Milan Basta, Simo Dubajić i stotine drugih znanih i neznanih organizatora i operativaca. U tome smislu zar nije npr. zločinac i nekadašnji potpredsjednik jugoslavenske vlade Edvard Kardelj, koji u pismu predsjedniku slovenske vlade Borisu Kidriču 25. lipnja 1945. zahtijeva da se požuri s likvidacijama, s obzirom da se uskoro planira proglasiti amnestija? Zar nisu zločinci nalogodavci i izvršitelji strijeljanja 25. svibnja 1945. na Crnogrobu u oklici Škofje Loke, gdje su bez suđenja poubijane i obitelji članova vlade NDH-a, među kojima su bile npr. majka ustaškog pukovnika Jurja (Juce) Rukavine i djevojke: 19-godišnja Grozda Budak, kćer ministra Mile Budaka i malo-dobna Mirna Frković, kći ministra Ivica Frkovića? Današnji hrvatski, sve glasnjiji i agresivniji antifašisti, »borci«, »oslobodioci«, protivnici tobožnjega povijesnog revizionizma, dužni su hrvatskoj javnosti odgovoriti na jednostavno pitanje: Koji su to zločin ta djevojka, djevojčica i starica počinile, zbog kojeg su ubijene?

Danas se polako ali sigurno probija povijesna istina da je prvi, najveći i izravni krivac za počinjene zločine vrhovni zapovjednik jugoslavenskih oružanih snaga i čelnik

»**Oslobodioci** su glasove žrtava na masovnim stratištima namjeravali nasilno ušutkati zatrpavši ih tonama zemlje i kamenja. Kasnije su također desetljećima brutalno stišavali glasove o njima policijskim palicama, zatvorskim samicama, prisilnim radom, izbacivanjem s posla, škola i fakulteta, zabranom tiskovina, u nadi da se oni više nikada čuti neće, ali gadno su se prevarili

Komunističke partije Josip Broz Tito, koji je autoritativno nadzirao cijeli sustav i sve svoje podložnike, u čemu se slaže sve veći broj povjesničara, čak i oni koji se svjetonazorski i ideološki poprilično razlikuju.

»Tito je itekako znao...«

Tako je i Slavko Goldstein izrije-kom rekao: »Tito je itekako znao, o čemu postoje i dokumenti... Tito je znao za likvidacije ili je naknadno za njih saznavao, katkad je i nego-dovao zbog pretjeranosti, ali ništa ozbiljno nije poduzeo da preduh-tri ili naknadno kazni počinitelje.« Slično zaključuje i Vladimir-Đuro Degan: »Za masovne zločine koji su u Jugoslaviji uslijedili 1945. go-dine prvenstvenu odgovornost snosi onaj tko ih je organizirao i počinio. To je bila tek ustanovljena Jugoslavenska armija s njezinim vrhovnim komandantom Josipom Brozom Titom... Naime, tehnolo-

gija razoružavanja zarobljenika u svibnju te godine, njihovo veziva-nje žicom i ubijanje nad jamama i tenkovskim rovovima, kao i »križ-ni put« onih koji nisu bili odmah smaknuti, bili su previše dobro organizirani da bi se mogli pripisati osveti pojedinaca.« Mirjan Da-maška kratko ističe: »Po onodob-nom međunarodnom pravu ne-osporna je Titova odgovornost za zločine 1945.«, a Vladimir Geiger tvrdi da je »odluka (o likvidacija-ma, op. T. V.) donešena u najvišem komunističkom vrhu«.

Uostalom i sam je Tito u Ljubljani 26. svibnja 1945. bio više nego jasan: »Što se tiče izdajnika koji su se našli unutar naše zemlje - to je stvar prošlosti. Ruka pravde, ruka osvet-nica našeg naroda dostigla ih je već ogromnu većinu...«

Brojni povijesni dokumenti, koji se polako sve više objavljuju u no-vijim povijesnim raspravama, ta-kođer govore o Titovoj zločinačkoj naravi vladanja. Jedan u mnoštvu njih je i dopis Ozne koji donosi Jo-sip Jurčević u knjizi *Bleiburg: Jugoslavenski poratni zločini nad Hrvati-ma* (Zagreb, 2008.). U njemu se doslovce ističe da se taj ustrojeni jugoslavenski organ, zadužen za egzekucije, u svojem radu uprav-lja »prema direktivama Vrhovnog komandanta«.

Riječ se nije mogla ušutkati

»Oslobodioci« su glasove žrtava na masovnim stratištima namje-ravali nasilno ušutkati zatrpavši ih tonama zemlje i kamenja. Ka-snije su također desetljećima bru-talno stišavali glasove o njima po-licijskim palicama, zatvorskim sa-micama, prisilnim radom, izbaci-vanjem s posla, škola i fakulteta, zabranom tiskovina, u nadi da se oni više nikada čuti neće, ali gad-no su se prevarili. U svojoj svemo-ći i bahatosti zaboravili su na temeljnu i vrlo jednostavnu činjenicu - riječi kao nematerijalne stvar-nosti ne daju se zarobiti, ograniči-ti i zaustaviti, one bez ikakvih po-teškoća svladavaju sve postavljene prepreke, s lakoćom prolaze kroza zid, kamen i zemlju, pa se je dogo-dio i događa se već punih šest de-setljeća svojevrstan pozitivni pa-radoks - oni kojima nije dana baš nikakva mogućnost da se čuje nji-hova riječ, uzdah, jauk ili molitva, govore, jasno i glasno. Njihove su riječi za mnoge još uvijek bolne, ali za neke druge ubojito precizne i optužujuće. Odjekuju riječi žrtava Bleiburga i Križnog puta o hrvatskoj prošlosti ali i hrvatskoj sadašnjosti. ■

Crkva je u Hrvatskoj snažno, kroz sjećanje i molitvu, upozoravala na žrtve tisuća ljudi stravično pobijenih u II. svjetskom ratu i godinama koje su uslijedile, tražeći istinu. Tako je bilo i 2009., tijekom hodočašća svećenika Crkve Zagrebačke u Staru Gradišku, Jasenovac i Petrinju

»**Koliki je značaj bivša Jugoslavija pridavala zabranjivanju čak i spominjanju ove teme potvrđuje i podatak da je prigodom provođenja službenih popisa žrtava rata 1950. i 1964. godine, u Uputstvima komisijama izričito naglašeno kako »svi oni koji su u toku Narodnooslobodilačke borbe izgubili život na strani okupatora ili domaćih izdajica bilo na koji način (kao borci, pomagači, simpatizeri) ne smatraju se žrtvama rata«.**

Josip Jurčević
Bleiburg

»**Aleksandar Ranković nije bio zadovoljan s radom OZN-e, pa u svojem brzojavi br. 124 eksplicitno navodi: »Vaš rad u Zagrebu je nezadovoljavajući. Za 10 dana u oslobođenom Zagrebu streljano je samo 200 bandita. Iznenaduje nas ova neodlučnost za čišćenje Zgb-a od zlikovaca. Radite suprotno od naših naređenja jer smo rekli da radite brzo i energično i da sve svršite u prvim danima.«**

Martina Grahek Ravančić
Bleiburg i Križni put 1945.

»Redizajniranje« zločina u školskim udžbenicima

Sve to govori da je u današnjoj Hrvatskoj na djelu bezobzirni povijesni revizionizam, koji želi promovirati dvostruka mjerila prema nevinim žrtvama, zapravo diskriminirati žrtve po ideološkom kriteriju i, ako ne opravdati, onda barem zaboraviti genocid nad hrvatskim narodom, za što je dobro donijeti barem nekoliko primjera. Tako npr. udžbenik povijesti za 1. razred trogodišnje strukovne škole Hrvoja Petrića **Pregled hrvatske povijesti** (Samobor, 2008.) jednostavno izbacuje formulaciju iz prijašnjih godina da su događaji na Bleiburgu i Križnome putu »najsramotniji čin partizanskoga pokreta«.

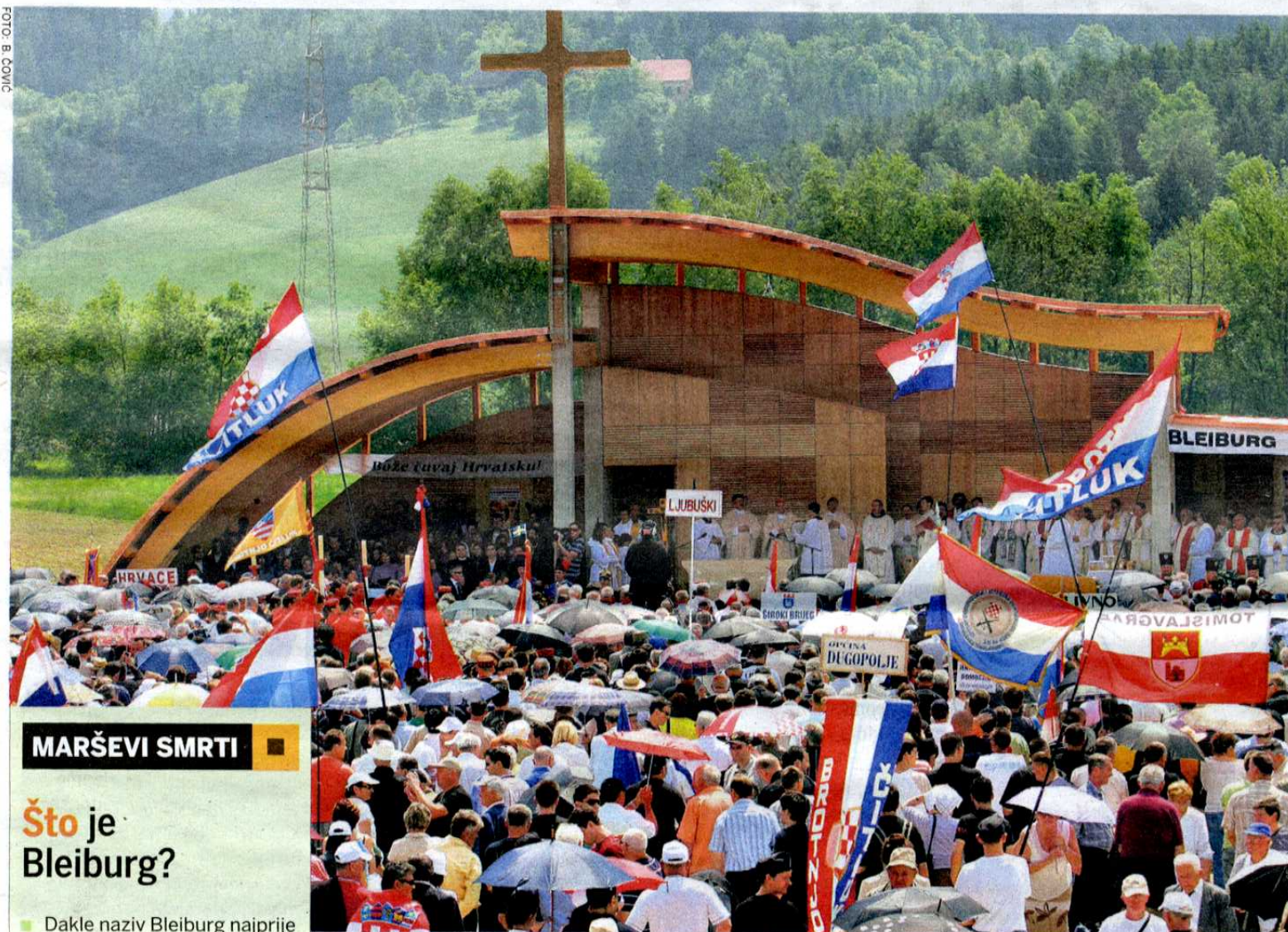
Isto tako udžbenik za 2. razred srednjih strukovnih škola Vesne Đurić i Ivane Pekli **Hrvatska i svijet od sredine XVIII. do kraja XX. stoljeća** (Zagreb, 2003.) »redizajnira« tekst iz prijašnjih izdanja: »Partizani su na bleiburškom polju ubili mnogo ljudi a ostale su povelili natrag«, ublažujući ga sramnim i bezličnim sadržajem u kojem se zločini uopće ne spominju: »Partizani su vojne zarobljenike i civile vratili u Jugoslaviju«, što je ostalo i u svim izdanjima sljedećih godina.

Tek smo na početku

Do sada evidentirane grobnice mogli bismo podijeliti u četiri skupine: protutenkovski rovovi, iskopani za vrijeme rata, koji su ostali »prikladno mjesto« za masovne grobnice - na primjer Tezno kod Maribora, Mostec, Celje, te neka mjesta uz Mislinju i Slovenj Gradec: evidentirali smo ih 16. U svima leže Hrvati. Druga skupina - ima ih oko 90 - su kraški ponori, a treća rudnička okna i zakloništa. Najpoznatija su okna u Barbarinom rovu kod Hude Jame, rudničke pukotine u Starom Hrastniku i zakloništa u Slovenskoj Bistrici. Takvih je 40. Četvrta skupina su jame, koje su bile iskopane baš zbog likvidacija, a u njima se nalazi manji broj žrtava. Te su jame do sada među evidentiranim na prvom mjestu. Do kraja 2007. godine utvrdili smo 118 grobišta s Nijemcima, 113 sa Slovencima i 85 s hrvatskim žrtvama. Hrvate možemo naći u zajedničkim grobištima sa Slovencima i Srbima, ali zacijelo oni se nalaze i među žrtvama kojih nacionalnost još nismo uspjeli identificirati (str. 116). Zbog prikrivanja zločina kakvog teško možemo naći u historiji zapadnih demokracija na koje se volimo ugledati, ne samo da se 64 godine kasnije još uvijek moramo baviti pitanjem likvidacija i žrtvama u grobištima, nego smo tek na početku tog posla. Jedno od najčešćih pitanja, koja se čuju od protivnika ovog nastojanja je: Zašto se uopće opterećivati skrivenim grobištima? Odgovor je jednostavan. Zato jer su tamo. Moramo ih vidjeti i moramo znati za njih.«

FOTO: B. ČOVIĆ

MARŠEVI SMRTI

Što je Bleiburg?

Dakle naziv Bleiburg najprije obuhvaća opkoljavanje, zarobljavanje i ubijanje vojnika i civila na području Celje - Slovenjgradec - Dravograd - Bleiburg, a zatim izručivanje zarobljenika iz logora u Ferlachu, Grafensteinu, Griffenu, Klagenfurtu, Krumpendorfu, Maria Saalu, Rossegu, Tamswegu, Töschlingu, Viktringu, Völkermarktu i Wolfsbergu. Tako je Bleiburg, unatoč tome što je na Blajburškom polju i okolici ubijen samo manji dio zarobljenika (iako je riječ o velikom broju ubijenih, bez obzira što se ne zna točan broj) postao simbol komunističkih zločina. Za kasnije »marševe smrti« i zarobljeničke logore kroz Jugoslaviju, u kojima je pobijena većina hrvatskih zarobljenika, općeprihvaćen je zajednički naziv Križni put (istina, neki autori za te događaje koriste i množinu: križni putevi). Dakle o Bleiburgu i Križnome putu može se s puno utemeljenih i opravdanih razloga govoriti o nerazdvojno hrvatskom mučeničkom diptihu.

Nakon raspada SFRJ-a, otvorila se mogućnost slobodnoga odlaska na Blajburško polje. Hrvatski je sabor 15. svibnja proglasio spomendanom na žrtve Bleiburške tragedije i Hrvatskoga križnog puta

Hrvatsko ruganje Europskomu parlamentu

Nakon ovog razmišljanja o Bleiburgu i Križnome putu s povijesnog motrišta, potrebno je nešto, barem ukratko, reći i o sadašnjemu hrvatskom trenutku u odnosu prema zločinima, tj. genocidu, organizatorima i počiniteljima te žrtvama. Najprije treba istaknuti za sva demokratska društva ovog svijeta pomalo nevjerovatnu, ali istinitu činjenicu - da se u proteklih 60 i više godina, sve do danas na bilo kojemu hrvatskom sudu nije pojavio nijedan zločinac za taj genocid. Ta činjenica povlači za sobom prilično neugodan zaključak - unatoč svim silnim pregovorima, političkim naporima, promidžbi u stvaranju europskog imidža, današnja se Hrvatska ponaša krajnje neeuropski, jer apsolutno ništa konkretno nije poduzela, osim na ispraznoj deklarativnoj razini, u procesu-iranju počinitelja tih zločina, usprkos puno puta izrečenih floskula najviših državnih dužnosnika o nezastarjavanju zločina, čime se rugaju Europskomu parlamentu, koji je 25. siječnja 2006. oštro osudio zločine komunističkih režima (među njima i jugoslavenskoga, tj. hrvatskog), navodeći: »pojedinačna

i kolektivna ubojstva i egzekucije, smrt u koncentracijskim logorima, izgladnjivanje, deportacije, mučenje, ropski rad i druge oblike masovnog fizičkog terora«. Euro-parlamentarci kao da su u tome nabravanju opisivali zločine u Bleiburgu i na Križnome putu i izravno se obraćali hrvatskomu vrhovništvu: »Pad totalitarnih komunističkih režima u Srednjoj i Istočnoj Europi nije bio u svim slučajevima popraćen međunarodnom istragom zločina koje su ti režimi počinili. Dapače, počinitelji tih zločina nisu izvedeni pred sud međunarodne zajednice, kao što je bio slučaj sa stravičnim zločinima koje je počinio nacionalsocijalizam.« Tomu su ruganju pridonijeli i visoki hrvatski uglednici, od najviših državnih dužnosnika (npr. bivšeg predsjednika Stjepana Mesića, s njegovim razumijevanjem i opravdanjem zločina nad nevinima u Bleiburgu i na Križnome putu zbog ranije počinjenih zločina, dakle zločin se opravdava zločinom), do sveprisutna donedavnog predsjednika Saveza antifašističkih boraca Ivana Fumića, koji je hladno izjavio da je na Bleiburgu »zakopano 20 ustaša koji su počinili samoubojstvo«.

Mitja Ferenc
»Grobišta Hrvata na slovenskom tlu«, u zborniku O žrtvama u ratu i u miru

FOTO: M. SOKOL